

XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HOÁ SỰ PHẠM QUÂN SỰ TRONG CÁC TẬP THỂ HỌC VIÊN Ở HỌC VIÊN CHÍNH TRỊ QUÂN SỰ

Vũ Văn Quỳnh

Học viện Chính trị quân sự.

Nhiệm vụ giáo dục, đào tạo đội ngũ chính uỷ, chính trị viên (CU - CTV) của Học viện Chính trị quân sự (HVCTQS) trong thời kỳ mới đặt ra cần phải nghiên cứu và giải quyết nhiều vấn đề, trong đó xây dựng môi trường văn hoá sự phạm quân sự (VHSPQS) ở các tập thể học viên (TTHV) có ý nghĩa rất quan trọng.

Môi trường VHSPQS ở các TTHV là nơi trong đó diễn ra các hoạt động văn hoá, là hệ thống các mặt, các thành tố, thành phần văn hoá, tạo nên một hoàn cảnh hiện thực, tác động trực tiếp đến quá trình hình thành các phẩm chất và năng lực người học viên theo yêu cầu của mục tiêu đào tạo. Đó chính là môi trường giáo dục và đào tạo đội ngũ cán bộ chính trị các cấp trong quân đội.

Môi trường VHSPQS ở các TTHV không chỉ là nơi hình thành, nuôi dưỡng và phát triển các giá trị VHSPQS, mà còn là nơi có tác dụng như một rào chắn vô hình, phi vật chất, một rào chắn bằng chính những chất liệu văn hoá trong TTHV và trong mỗi học viên, nhằm ngăn chặn, hạn chế những hiện tượng văn hoá xấu độc, xâm nhập vào cuộc sống và hoạt động của TTHV. Mặt khác, trong điều kiện phức tạp của nền kinh tế thị trường, tình hình mở cửa, hội nhập quốc tế; vấn đề văn hoá trở thành nhạy cảm đối với mỗi quốc gia, dân tộc, đối với mỗi người. Sự tồn tại và phát triển của mỗi chủ thể gắn với việc giữ gìn và phát triển bản sắc văn hoá dân tộc.

Đặc trưng của môi trường VHSPQS ở các TTHV ở HVCTQS thể hiện ở mục đích của hoạt động văn hoá mang ý nghĩa xã hội cao cả, ở việc xác định rõ ràng các văn hoá lao động quân sự, văn hoá pháp luật, văn hoá đạo đức, văn hoá thẩm mỹ... luôn luôn có sự sáng tạo và hướng vào việc bồi dưỡng, phát

triển các phẩm chất nhân cách người CU - CTV, nhằm đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của việc xây dựng quân đội trong thời kỳ mới.

Như vậy, nhiệm vụ xây dựng môi trường VHSPQS trong các TTHV ở HVCTQS bao gồm nhiều nội dung khác nhau. Trong phạm vi bài viết này, dưới góc độ tâm lý học quân sự, tôi xin đề xuất xây dựng một số nội dung sau đây:

Một là: Thường xuyên quan tâm đến việc nâng cao chất lượng và hiệu quả của các hoạt động văn hoá, tinh thần (VH - TT) trong các TTHV.

Hoạt động VH - TT không chỉ là phương tiện cần thiết để giải tỏa sự căng thẳng về tâm lý của cuộc sống và hoạt động học tập, rèn luyện trong môi trường quân sự, mà cơ bản là phương tiện giáo dục mạnh mẽ nhất đối với sự hình thành, phát triển các phẩm chất nhân cách người CU - CTV. Hệ thống giá trị văn hoá được tạo ra từ các hoạt động văn hoá, sẽ thấm sâu vào mọi lĩnh vực cuộc sống, vào hoạt động của TTHV và học viên, từ đó thấm sâu vào đời sống nhận thức, tình cảm, ý chí của học viên và tạo ra những điều kiện quan trọng trong việc hoàn thiện nhân cách của người CU - CTV.

Nâng cao chất lượng và hiệu quả các hoạt động VH - TT của TTHV phụ thuộc nhiều yếu tố. Trong đó, hình thức và nội dung của hoạt động này là những yếu tố quan trọng nhất. Vì vậy, chúng ta cần quan tâm đến hình thức, bề nổi của các hoạt động VH - TT, bằng cách ngày càng mở rộng, tăng cường cơ sở vật chất cần thiết để có thể làm nảy sinh nhiều phương thức, hình thức, phương pháp hoạt động sáng tạo của học viên, tạo được các phong trào sôi nổi, rộng khắp, gây được hứng thú, hấp dẫn, thu hút đông đảo học viên tham gia; Mặt khác, điều quyết định nhất là phải quan tâm nâng cao chất lượng nội dung của các hoạt động VH - TT. Về nội dung của hoạt động này, cần chú ý một số yêu cầu sau:

- Trong tổ chức các hoạt động VH - TT ở TTHV phải luôn quán triệt quan điểm của Đảng về xây dựng một nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, chống những biểu hiện tiêu cực, sai trái trong các hoạt động VH - TT; những lệch lạc về văn hoá, lối sống... cần quan tâm đến các giá trị truyền thống dân tộc, nhất là truyền thống cách mạng của nhân dân, vì đó là tiêu chuẩn để dựa vào đó học viên có cơ sở phân biệt đúng sai, tiến bộ hay lạc hậu trong hiện tại.

- Trước yêu cầu ngày càng cao về phẩm chất nhân cách người CU - CTV, các hoạt động VH - TT của TTHV cần đi vào chiều sâu của những vấn đề liên quan trực tiếp tới sự hình thành nhân cách người cán bộ chính trị trong thời kỳ mới, như là tiền đồ và sự nghiệp của họ, cùng với những vấn đề khác mà người học viên quan tâm như tình bạn, tình yêu, xu hướng nghề nghiệp, lối sống, ý nghĩa cuộc đời, ý nghĩa của cái đẹp, lẽ sống của con người chân chính; hướng dẫn họ suy nghĩ và giải quyết đúng đắn mối quan hệ giữa cá nhân và xã

hội; cống hiến và hưởng thụ, giữa tiền đồ cá nhân và tiền đồ dân tộc, cách mạng; đẩy lên trong TTHV và học viên thái độ, dư luận phê phán những hiện tượng tiêu cực trong và ngoài quân đội như lối sống cơ hội; thực dụng, lối sống buông thả tự do và các tệ nạn xã hội khác.

- Phát huy vai trò chủ thể TTHV và học viên trong các hoạt động VH - TT. Các hoạt động VH - TT chỉ có ý nghĩa tích cực khi hoạt động này do chính học viên đề xuất và tổ chức thực hiện. Chẳng hạn như hoạt động văn nghệ quần chúng của đơn vị, chủ yếu phải do đông đảo học viên xây dựng và tổ chức thực hiện, từ khâu sáng tác cho đến khâu biểu diễn v.v...; nếu không thực chất văn hoá của nó sẽ rất thấp.

Hai là: Xây dựng môi trường VHSPQS ở các TTHV gắn với xây dựng cảnh quan - doanh trại.

Cảnh quan - doanh trại là môi trường sống cụ thể, gắn bó mật thiết với cuộc sống và hoạt động của TTHV, tạo nên vẻ đẹp văn hoá của một đơn vị quân đội; và nó để lại những ấn tượng sâu sắc trong tâm trí, tình cảm, nâng cao trình độ thẩm mỹ quân sự của người học viên.

Vẻ đẹp của cảnh quan - doanh trại TTHV được tạo nên bởi sự thống nhất tính hợp lý, chính quy, khoa học và thẩm mỹ, chính điều kiện này sẽ tạo được sự gắn bó giữa học viên với môi trường mà họ sống và hoạt động.

Cần hình thành ở người học viên thói quen và khả năng làm đẹp cho mình và đơn vị mình. Những phong trào xanh, sạch, đẹp, những công trình vườn hoa, cây cảnh, những phong trào *"đẹp người, đẹp doanh trại, đẹp tình quân dân"*, *"nói lời hay, làm việc tốt"*, *"sống và hành động theo nề nếp chính quy"* v.v... Hệ thống khẩu hiệu, panô, áp phích v.v... do chính bàn tay lao động có tổ chức và tự giác của học viên, những công trình, những phong trào văn hoá đó sẽ thực sự có ý nghĩa văn hoá, vươn lên tính thẩm mỹ và đó là biểu hiện của nhu cầu văn hoá, thẩm mỹ hoá môi trường sống của học viên, đồng thời, đó cũng chính là tiêu chí để xây dựng và đánh giá môi trường VHSPQS ở các TTHV ở HVCTQS.

Ba là: Xây dựng môi trường VHSPQS ở các TTHV gắn với việc giáo dục và tổ chức thực hiện tốt các mối quan hệ qua lại (MQHQL) trong TTHV. Tính chất của các MQHQL trong TTHV như là tấm gương phản chiếu môi trường VHSPQS. Các tác động của giáo dục, đào tạo chỉ có tác dụng khi nó được tiến hành trong một môi trường mà quan hệ giữa lãnh đạo, chỉ huy và học viên; quan hệ giữa học viên với học viên thực sự giàu lòng nhân ái, tình nghĩa, dân chủ, đoàn kết, tin tưởng nhau, bình đẳng và tôn trọng nhau, mọi người luôn vì nhau và vì tập thể v.v... Những biểu hiện trên đây của QHQL trong TTHV chính là kết quả cụ thể mang ý nghĩa chiều sâu của văn hoá trong một môi

trường thực sự văn hoá, và từ đây các giá trị văn hoá quân sự cao đẹp sẽ được nuôi dưỡng bền vững trong nhân cách người học viên.

Xây dựng và phát triển các QHQL tốt đẹp trong TTHV cần đảm bảo sự thống nhất giữa chính trị, đạo đức, quân sự và văn hoá. Làm cho QHQL trong TTHV vừa đúng điều lệnh, phù hợp với chuẩn mực đạo đức xã hội, vừa có tình người cao cả.

Bốn là: Xây dựng môi trường VHSPQS ở các TTHV cần gắn với việc xây dựng các nề nếp chính quy trong TTHV.

Các giá trị của môi trường VHSPQS tác động đến phương thức hoạt động quân sự và điều chỉnh hành vi ứng xử của TTHV và của học viên theo chuẩn mực của xã hội và chuẩn mực kỷ luật quân sự, tác động này của môi trường VHSPQS giúp học viên thực hiện các yêu cầu của kỷ luật quân sự mang tính tự giác và sáng tạo. Do đó, cần phải xây dựng thành nề nếp, thói quen vững chắc trong TTHV và học viên trong việc thực hiện các yêu cầu của nề nếp chính quy. Nói cách khác, cần phải làm cho mọi hành vi thực hiện các yêu cầu của pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội, chế độ, quy định của đơn vị trở nên có tính văn hoá. Chính quy hoá cuộc sống và hoạt động của TTHV là nội dung quan trọng xây dựng môi trường VHSPQS, nó tạo ra sức mạnh thống nhất ý chí và hành động của TTHV.

Trên đây là một số nội dung của môi trường VHSPQS trong TTHV ở HVCTQS, những nội dung này nếu được lãnh đạo chỉ huy các cấp và đông đảo học viên quan tâm xây dựng một cách chủ động, tích cực, thì nhất định chúng sẽ góp phần quan trọng trong việc xây dựng môi trường VHSPQS trong các TTHV ở HVCTQS, đáp ứng yêu cầu đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ chính trị các cấp trong quân đội trong thời kỳ mới.